

SKAIDRIOS ŪKIO SUBJEKTŲ PRIEŽIŪROS KŪRIMAS VDI

Valstybinės darbo inspekcijos Vidaus tyrimų ir veiklos procesų kontrolės skyriaus
vedėjas Rimas Grigaravičius

2021 birželio 3 d.

Vilnius

VDI KOMPETENCIJOS

- Valstybinė darbo inspekcija yra kontrolės įstaiga vykdanči darbuotojų saugą ir sveikatą bei darbo santykius reglamentuojančių įstatymų ir kitų norminių teisės aktų reikalavimų priežiūrą.
- VDI kompetencija ir įgaliojimai šioje veiklos srityje yra apibrėžiami Lietuvos Respublikos darbo kodekso, Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo, Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo, patvirtintų VDI nuostatų ir 440 teisės aktuose, kuriais Valstybinė darbo inspekcija vadovaujasi vykdam įstatymu nustatytas kontrolės funkcijas.

VDI KOMPETENCIJOS

- *Norėčiau atkreipti dėmesį, kad VDI kompetencijos ir įgaliojimų teisiniai pagrindai darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykių priežiūros klausimais, nustatyti ne tik nacionalinės, bet ir tarptautinėmis teisės normomis. Lietuvos Respublikos Seimas 1994 m. ratifikavo Tarptautinės darbo organizacijos konvenciją Nr. 81 „Dėl darbo inspekcijos pramonėje ir prekyboje“, kurioje įtvirtinama kiekvienos šalies narės prievolė remti darbo inspekcijos sistemą ir taikyti ją visoms darbo vietoms, apibrėžtos šios sistemos funkcijos, darbo inspektorių įgaliojimai inspektavimų metu, inspektavimų dažnumas, įtvirtinama valstybės narės šalies prievolė nustatyti atsakomybės ribas už darbo ir saugos teisinių nuostatų pažeidimus, taip pat darbo inspektorių diskrecinė teisė taikyti atsakomybės ar kitas (perspėjimo, pataisomąsias ar prevencines) priemones pažeidėjų atžvilgiu.*
- **Vertinant VDI kompetenciją ir įgaliojimus nustatytų funkcijų vykdymo srityje, VDI yra suteikta gana plati diskrecija savarankiškai pasirinkti ūkio subjektus inspektavimui atlikti, patikrinimų būdus, mastą, laiką, ūkio subjektui taikomas poveikio priemones, todėl VDI galima sakyti egzistuoja įgimta korupcijos rizika.**

Kaip buvo ankstesniais laikotarpiais

- Prieš penkiolika metų VDI buvo stebima gana didelė korupcijos rizika vykdant ūkio subjektų tikrinimus;
- didelė dalis inspektavimo procesų buvo atliekami rankiniu būdu;
- darbo inspektorių veikla, tikrinant įmones buvo nepakankamai reglamentuota;
- informacija apie darbuotojų saugos ir sveikatos būklę įmonėse buvo minimali, todėl darbo inspektorius, vykdydamas savo inspektavimų planinį skaičių, galėjo įmonėje lankytis savo nuožiūra;
- surašomi inspektavimo dokumentai buvo pildomi rankiniu būdu ir saugojami pas dokumentą surašiusį inspektorių, todėl juos pataisyti ar pakeisti, buvo gana nesudėtinga;
- inspektoriams buvo priskiriamos kuruojamos įmonės ir įmonėse dažniausiai lankydavosi vienas inspektorius.

KAIP YRA DABAR

Planavimas

- VDI, nuo 2004 m. patvirtinta Kovos su korupcija programa ir jos priemonių įgyvendinimo planas, kuri periodiškai atnaujinama.
- VDI, nustatyta tvarka, kiekvienais metais yra vertinama korupcijos pasireiškimo tikimybė (korupcijos pasireiškimo rizika). Korupcijos tikimybės vertinimo išvada siunčiama Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai. Su korupcijos tikimybės vertinimo išvada yra supažindinami visi VDI darbuotojai.

KAIP YRA DABAR

Viešumas

- Nuoroda VDI interneto svetainėje - sudaryta galimybė kiekvienam Lietuvos piliečiui apie korupcijos apraiškas valstybinėje darbo inspekcijoje tiesiogiai informuoti Specialiųjų tyrimų tarnybą.
- Skiriant į pareigas skyrių vadovų lygmenyje, visais atvejais kreipiamasi į STT išvados.

KAIP YRA DABAR

- Esant pagrįstai informacijai dėl galimos korupcijos rizikos, visais atvejais informacija perduodama STT
- 2019 metais buvo fiksuotas atvejis, kai darbdavys bandė papirkti VDI inspektorių, informacija operatyviai perduota STT, iškelta baudžiamoji byla, teismas pripažino darbdavį kaltu

KAIP YRA DABAR

Teigiamas VDI vadovo požiūris ir palaikymas

- 2019 STT buvo teikta informacija apie galimus korupcijos atvejus VDI, buvo gauta rekomendacija, kad panašiais atvejais, reikėtų tvarkytis įstaigos viduje, inicijuojant tarnybinių nusižengimų tyrimus.
- VDI 2020 metais visais atvejais, gavus informaciją apie galimai padarytą tarnybinį nusižengimą, Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektorius sprendimu, buvo pradėti tarnybinių nusižengimų tyrimai. Buvo atlikti 9 tarnybinių nusižengimų tyrimai VDI valstybės tarnautojų atžvilgiu. Vadovaujantis Valstybės tarnybos įstatymo 34 straipsniu, po atliktų tarnybinių nusižengimų tyrimų, 6 atvejais buvo paskirtos tarnybinės nuobaudos.

KAIP YRA DABAR

Antikorupcinė aplinka

- Patvirtintas VDI valstybės tarnautojo ar darbuotojo etikos kodeksas. Visi VDI valstybės tarnautojai ir darbuotojai yra supažindinti su etikos kodeksu ir raštiškai įsipareigoję laikytis jo nuostatų.
- Patvirtintas Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi ir kontrolės vykdymo tvarkos aprašas, kurio vienas iš tikslų yra kad būtų įgyvendinti priimamų sprendimų nešališkumo, skaidrumo, viešumo principai, formuojama korupcijai nepakanti aplinka ir didinamas pasitikėjimas VDI veikla ir jos tarnautojais.

KAIP YRA DABAR

- Patvirtintas Vidiniu teikimo kanalu gautos informacijos apie pažeidimus VDI analizavimo ir tyrimo tvarkos aprašas, kuris nustato informacijos apie VDI galimai rengiamus, daromus ar padarytus pažeidimus teikimo, gavimo (priėmimo ir registravimo) VDI veikiančiu vidiniu teikimo kanalu, jos analizavimo (tikrinimo ir vertinimo), tyrimo (nagrinėjimo) ir sprendimų dėl to priėmimo tvarką.
- Patvirtinta VDI inspektorių rotacijos tvarka.

KAIP YRA DABAR

- Patvirtintas VDI korupcijos rizikos valdymo aprašas, kuriame nustatyta:
 - korupcijos prevencijos valdymo organizavimas;
 - aprašytos galimos korupcijos grėsmės VDI;
 - VDI valstybės tarnautojų ir darbuotojų antikorupciniai ir korupcijos prevencijos veiksmai;
 - aprašė taip pat yra nustatyta ir kaip turi elgtis VDI darbuotojas, kai yra siūlomos dovanos, paslaugos, siūlomas piniginis ar materialus atlygis.

KAIP YRA DABAR

- Sureglamentuota VDI vykdomų patikrinimų tvarka, visa informacija apie atliktus ūkio subjektų priežiūros veiksmus fiksuojama ir kaupiama VDI įdiegtoje Darbo sąlygų darbo vietose nuolatinės stebėsenos informacinėje sistemoje.
- Vienas iš svarbesnių vidaus teisės aktų, mažinančių korupcijos riziką yra VDI patikrinimų organizavimo ir atlikimo bei jų vykdymo vidinės kontrolės organizavimo tvarkos aprašas. Aprašu yra nustatyti inspektorių veiksmai pasirengiant, atliekant ūkio subjektų patikrinimus, surašomus dokumentus bei šių dokumentų kokybės vertinimo ir inspektorių veiklos vidinės kontrolės organizavimas.

KAIP YRA DABAR

- VDI yra įdiegta ūkio subjektų rizikingumo vertinimo metodika. Planiniai patikrinimai vykdomi tik metodikos pagalba atrinktuose ūkio subjektuose.

KAIP YRA DABAR

- VDI yra patvirtinta Ūkio subjektų inspektavimo metu vaizdo stebėjimo priemonėmis užfiksuotų vaizdo duomenų tvarkymo valstybinėje darbo inspekcijoje taisyklės. Nuo šių metų pradžios VDI visi ūkio subjektų patikrinimo procesai yra fiksuojami vaizdo stebėjimo priemonių pagalba.

KAIP YRA DABAR

- Vaizdo duomenys tvarkomi siekiant užtikrinti:
 - asmenų teisių ir laisvių apsaugą;
 - administracinių nusižengimų prevenciją, atskleidimą ir tyrimą;
 - galimos korupcijos, tarnybinių nusižengimų, drausmės pažeidimų tyrimą ir prevenciją;
 - išankstinį stebėjimą, renkant informaciją apie daromus pažeidimus.

Děkoju už děmesj